

Sygn. akt IV U 1152/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2017 roku

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Monika Wąsowicz

Protokolant starszy sekretarz sądowy Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2017 roku w Częstochowie

sprawy C. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o ustalenie kapitału początkowego, o wysokość renty

na skutek odwołania C. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 21 lipca 2017 roku Nr(...)

z dnia 26 lipca 2017 roku Nr (...)

- 1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. do uwzględnienia ubezpieczonemu C. P. przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego i przy obliczaniu wysokości renty okresu od 15 czerwca 1967 roku do 30 czerwca 1969 roku jako okresu składkowego;***
- 2. oddala odwołania w pozostałej części.***

Sygn. akt IV U 1152/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lipca 2017 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu C. P. ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku, albowiem przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 26 lipca 2017 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponownie przeliczył ubezpieczonemu C. P. rentę od dnia 1 lipca 2017 roku przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 88,09%.

W odwołaniach wniesionych do Sądu, ostatecznie sprecyzowanych na rozprawie w dniu 27 października 2017 roku, ubezpieczony C. P. zakwestionował powyższe decyzje w zakresie w jakim odmawiają one doliczenia do stażu pracy okresów jego nauki w Szkole Zawodowej dla pracujących w latach 1966-1969.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołań wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji.

Sprawy niniejsze zostały połączone do wspólnego rozpoznania i orzekania.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

C. P. urodził się (...). Od dnia 31 grudnia 1993 roku ubezpieczony uprawniony jest do pobierania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Świadczenie przyznano na stałe. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 4 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1985 roku do grudnia 1988 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 88,09%. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto 19 lat i 11 miesięcy okresów składkowych, 5 miesięcy okresów nieskładkowych oraz 4 lata i 8 miesięcy okresów uzupełniających.

W dniu 26 kwietnia 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 13 czerwca 2017 roku organ rentowy ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto następujące okresy składkowe, tj.:

- od 24 października 1972 roku do 31 lipca 1973 roku;
- od 14 września 1973 roku do 30 października 1975 roku;
- od 12 listopada 1975 roku do 28 lutego 1978 roku;
- od 18 kwietnia 1978 roku do 14 kwietnia 1987 roku;
- od 15 kwietnia 1987 roku do 21 kwietnia 1989 roku;
- od 1 sierpnia 1990 roku do 31 stycznia 1991 roku;
- od 15 czerwca 1993 roku do 12 stycznia 1994 roku;
- od 25 kwietnia 1996 roku do 31 maja 1996 roku;
- od 1 kwietnia 1997 roku do 31 marca 1998 roku oraz
- od 1 kwietnia 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku

w łącznym wymiarze 18 lat, 7 miesięcy i 27 dni oraz

okresy nieskładkowe, tj.:

- od 17 lipca 1993 roku do 11 stycznia 1994 roku

w łącznym wymiarze 5 miesięcy i 26 dni.

W dniu 13 lipca 2017 roku ubezpieczony wniósł o ponowne ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku załączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z (...) Spółdzielni Produkcyjnej (...) w C. z wykazem zarobków za lata 1978-1987.

Wskaźniki wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyliczone przy uwzględnieniu zarobków z okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni Produkcyjnej (...) w C. wyniosły:

- **77,85%** z 10 kolejnych lat kalendarzowych przypadających przed 1 stycznia 1999 rokiem, tj. z lat 1979-1988 oraz
- **58,69%** z 20 lat kalendarzowych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1972-1975, 1978-1988, 1990, 1993, 1997-1998

i okazały się niższe od dotychczas wyliczonego.

W okresie od 1 września 1966 roku do 21 czerwca 1969 roku ubezpieczony uczył się w(...) Szkole (...)przy K. Zakładach (...) w K.. Ubezpieczony uczył się w klasie o profilu ślusarz – mechanik. Ubezpieczony przez 3 dni uczył się w szkole, a przez 3 kolejne odbywał praktyczną naukę zawodu w K. Zakładach (...). Za wykonaną pracę C. P. otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 150 złotych w pierwszy roku nauki, 320 złotych w drugim roku nauki oraz 2,60 zł/godz. w trzecim roku nauki.

(vide: akta rentowe, akta osobowe z K. Zakładów (...), wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 24v.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383 ze zm.) za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku.

W myśl zaś art. 173 ust. 1 ustawy dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Jak wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 1996 roku II URN 2/96 (OSNP 1996/17/255) oraz w wyroku z dnia 12 stycznia 2000 roku II UKN 294/99 (OSNAP 2001/9/322), iż w latach 1944-1974 system prawny przewidywał zróżnicowanie pod względem prawnym uczniów szkół zawodowych w czasie odbywania praktycznej nauki zawodu w zakładach pracy oraz młodocianych pracowników zatrudnionych przez zakłady pracy w celu przyuczenia do zawodu.

W uzasadnieniu tych orzeczeń Sąd Najwyższy szeroko omówił zasady działania systemu oświaty w okresie od 1944 roku do 1975 roku.

Zasady te regulowały następujące przepisy:

1. ustawy z dnia 11 marca 1932 roku o ustroju szkolnictwa (Dz. U. Nr 38, poz. 389 ze zm.), zgodnie z którą szkolnictwo zawodowe obejmowało:

- szkoły doksztalające zawodowo, przeznaczone dla młodzieży pracującej zawodowo i podlegającej obowiązkowi doksztalania, wynikającemu z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 roku o prawie przemysłowym (Dz. U. Nr 53, poz. 468 ze zm.),
- szkół zawodowych typu zasadniczego według stopnia: niższego, gimnazjalnego i licealnego,
- szkół przysposobienia przemysłowego.

2. uchwały nr 448 Prezydium Rządu z dnia 21 czerwca 1951 roku o ustroju szkolnictwa zawodowego (M.P. Nr A-59, poz. 776). W myśl tej uchwały w strukturę szkolnictwa zawodowego wchodziły:

- szkoły przysposobienia zawodowego,
- zasadnicze szkoły zawodowe,
- technika zawodowe,
- szkoły majstrów.

Tak więc okresy nauki w zasadniczych szkołach zawodowych nie mogą być uznane za okresy składkowe w rozumieniu przepisów emerytalno – rentowych. Zgodnie bowiem z tezą powołanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego osoby, które uczęszczały do szkół zawodowych zarówno przed reorganizacją z 1951 roku, jak i po niej były uczniami. Praktyczna nauka zawodu w tych szkołach odbywała się zarówno w warsztatach szkolnych, jak również w zakładach pracy. W tym ostatnim przypadku organizowana ona była na podstawie umowy zawieranej między szkołą a zakładem pracy, lecz uczniowie wykonujący prace w ramach praktyki nie byli pracownikami tych zakładów pracy. Tym bardziej za okresy składkowe nie można uznać okresów uczęszczania do technikum zawodowego w przypadku braku umowy o naukę zawodu.

Natomiast za pracowników w rozumieniu przepisów emerytalno-rentowych w tamtym okresie można było uznać osoby uczęszczające:

- a) do maja 1951 roku do szkół przysposobienia przemysłowego, tworzonych na podstawie prawa przemysłowego,
- b) od czerwca 1951 roku do szkół przysposobienia zawodowego, organizowanych na podstawie uchwały nr 448 Prezydium Rządu dla młodzieży w wieku 16-19 lat, przysposabiających praktycznie do zawodów masowych, w zakresie przemysłu i budownictwa.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 2 pkt 3 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 roku o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 roku, Nr 23, poz.97) za pracowników, na równi z osobami wykonującymi pracę w zakładach pracy w związku z nauką zawodu uznano osoby uczęszczające do szkół przysposobienia zawodowego.

W niniejszej sprawie spornym jest czy nauka ubezpieczonego w spornym okresie pobierana była przy jego równoczesnym zatrudnieniu, czy też jako przedmiot praktyczny w programie nauczania.

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał zasadność zaliczenia mu do stażu emerytalnego spornego okresu nauki zawodu, tj. od 15 czerwca 1967 roku do 30 czerwca 1969 roku.

Praktyczna nauka zawodu w (...)Szkole (...)przy K. Zakładach (...) w K. odbywała się bowiem na podstawie umowy zawieranej między ubezpieczonym a zakładem pracy. Ubezpieczony wykonywał więc pracę jako pracownik młodociany.

Zasady zawierania umów o naukę zawodu określała w spornym okresie ustawa z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226). Zgodnie z treścią art. 1 tejże ustawy młodocianymi w rozumieniu ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat. Młodociani mogą być zatrudnieni przez zakłady pracy tylko w celu:

1. nauki zawodu,
2. przyuczania do określonej pracy,
3. obycia wstępnego stażu pracy (art. 3 ust. 1)

W myśl art. 10 tejże ustawy okresy nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia.

Ubezpieczony spełnił powyższe warunki, albowiem jego nauka zawodu odbywała się przy jego równoczesnym zatrudnieniu. Powyższe wynika m.in. z jego akt osobowych, w których znajduje się karta osobista pracownika młodocianego, z której wynika, iż z dniem 1 września 1966 roku przyjęty został do zakładu pracy.

W dokumencie tym wskazano także godziny pracy, tj. od 6:00 do 12:00 lub od 12:00 do 18:00 w zależności od harmonogramu pracy. Ponadto z karty obiegowej przyjęcia jednoznacznie wynika, iż odwołujący zatrudniony został na czas trwania nauki zawodu ślusarza, a miejscem wykonywania przez niego pracy był warsztat mechaniczny. O pracowniczym charakterze jego zatrudnienia świadczy również to, iż ubezpieczony za wykonaną pracę otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 150 złotych w pierwszy roku nauki, 320 złotych w drugim roku nauki, oraz wynagrodzenie zasadnicze według I kategorii zaszeregowania uczniów, tj. w wysokości 2,60 zł/godz., jak również przed przystąpieniem do pracy musiał przejść okresowe badania lekarskie. W okresie zaś niezdolności do pracy C. P. korzystał ze zwolnienia lekarskiego. Niewątpliwie powyższe obostrzenia nie byłyby wymagane, gdyby praktyki odbywały się w ramach przedmiotu w szkole.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i zobowiązał organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Oddział w C. do uwzględnienia ubezpieczonemu C. P. przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego i przy obliczaniu wysokości renty okresu od 15 czerwca 1967 roku do 30 czerwca 1969 roku jako okresu składkowego.

Z uwagi natomiast na treść art. 2 cytowanej już ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, w brzmieniu obowiązującym od 21 lipca 1961 roku, zgodnie z którym wzbronione jest zatrudnianie osób, które nie ukończyły 15 lat, brak jest podstaw do zaliczenia ubezpieczonemu do stażu jego pracy okresu zatrudnienia w K. Zakładach (...) przed osiągnięciem przez niego 15 lat, tj. od 1 września 1966 roku do 14 czerwca 1967 roku. Prawidłowość powyższego stanowiska potwierdził zresztą Sąd Apelacyjny w Katowicach, który w wyroku z dnia 11 września 2014 roku w sprawie sygn. akt III AUa 3140/13 (LEX nr Biul.SAKa 2015/1/36-37, LEX nr 1665580) wskazał, iż zatrudnienie od 21 lipca 1961 r. osoby, która nie ukończyła 15 roku życia, jako sprzeczne z art. 2 ustawy z 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, nie stanowi okresu składkowego określonego w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z powyższym orzeczeniem Sąd Okręgowy w pełni się zgadza i przyjmuje za własny.

Z tego też względu w tym zakresie Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.